خبرها

افزایش تعرفه واردات کالاهای مصرفی

ایسنا: دولت در نظر دارد برای دستیابی به رقم درآمد ۵۲ هزار میلیارد ریال از محل واردات تا سال آینده تعرفه واردات کالاهای مصرفی را افزایش دهد. با وجود اینکه هنوز تصمیم جدیدی در خصوص تغییر حداقل حقوق ورودی و نیز افزایش تعرفه ها از سوی وزارت بازرگانی اتخاذ نشده است به نظر می رسد این وزارتخانه بنابر خواسته نمایندگان مجلس شورای اسلامی باید ۱۶ درصد تعرفه ها را افزایش دهند. این در حالی است که پیشنهاد کمیسیون ماده یک ۱۳ درصد بوده است. گفته می شود این میزان افزایش تعرفه با هدف رساندن درآمدهای دولت از محل واردات به ۵۲ هزار میلیارد انجام می شود. در همین زمینه مهدی غضنفری رئیس سازمان توسعه تجارت و معاون وزیر بازرگانی توضیح داد که این پیشنهاد هنوز در دست بررسی است و نهایی نشده است. وی همچنین پیشنهاد ۱۳ درصدی دولت در خصوص افزایش تعرفه ها را تایید کرد و گفت: «تصمیم افزایش تعرفه ها حداقل درباره واردات کالاهای مصرفی انجام می شود که هنوز مراحل نهایی را طی نکرده است.» غضنفری همچنین در پاسخ به سئوالی درباره احتمال اعمال محدودیت هایی درباره واردات کالا از کشور برخی از کشورها از جمله آلمان گفت: «مشکلی درباره ثبت سفارش کالاهای آلمانی به وجود نیامده ولی احتمال این که مشکلاتی در خصوص همکاری بانک های خارجی با داخلی به وجود آمده باشد وجود دارد.» رئیس سازمان توسعه تجارت در پاسخ به این سئوال که آیا بانک های خارجی برای واردکنندگان و صادرکنندگان ایرانی گشایش اعتبار می کنند یا خیر، عنوان کرد: «اگر این شایعات درست باشد حل آن در اختیار وزارت بازرگانی نیست. در هر صورت هیچ مشکلی یا محدودیتی به لحاظ انجام ثبت سفارش پیش نیامده است.»

پرداخت خسارت بیمه شدگان زلزله زده

ایسنا: محصولات کشاورزی از آنجایی که عوامل خطر قهری و طبیعی مانند زلزله، سیل و امثال آنها در کلیه ۸۰ فعالیت تحت پوشش بیمه کشاورزی در زیربخش های زراعت، دام و طیور، باغبانی و منابع طبیعی مورد تعهد جبران خسارت هستند، بررسی خسارت و پرداخت غرامت مربوط به کلیه محصولات آسیب دیده مذکور در زلزله لرستان را پیگیری می کند. در حال حاضر در استان لرستان ۱۳۰ هزار راس انواع دام تحت پوشش حمایتی بیمه قرار دارند که در حوزه عمل شعبه بانک کشاورزی دورود تعداد ۲۵ هزار راس دام سبک و ۲۱۵ راس دام سنگین و در حوزه عمل شعبه بانک کشاورزی بروجرد تعداد دو هزار راس دام سبک و ۷۰۰ راس دام سنگین تحت پوشش بیمه هستند. گزارش های اولیه مجموعاً حکایت از تلف شدن قریب ۴۰۰ راس دام سبک و حدود ۱۰۰ راس دام سنگین (بیمه شده) و همچنین تعداد ۱۰ مزرعه پرورش طیور خسارت دیده دارد که از این میان چهار مزرعه خسارات عمده‌ای داشته‌اند و خسارات وارده به ماکیان تلف شده نیز در حال بررسی است.

خودکفایی در جو نباید به گندم لطمه بزند

ایسنا: در طرح های خودکفایی، قبل از افزایش راندمان سطح زیر کشت، شیوه های آبیاری، استفاده مناسب از نهاده ها و اصلاح بذر بیشترین اهمیت را دارد. عباس رجایی مخبر کمیسیون کشاورزی مجلس شورای اسلامی، با اشاره به مقوله خودکفایی گندم در کشور گفت: در بحث طرح های خودکفایی نظیر گندم، صرفاً افزایش سطح زیر کشت مطرح نیست، بلکه افزایش راندمان از سطح زیر کشت، شیوه های نوین آبیاری، اصلاح بذر موردنظر و استفاده مناسب از نهاده هایی مثل کود و سم به ویژه دانش های نوین کشاورزی در مزرعه حائز اهمیت است. وی با اشاره به محدودیت اراضی زراعی در کشور اظهار داشت: نمی توانیم هر زمینی را در کشت محصولات به کار بگیریم. گندم از جمله محصولاتی است که با توجه به شرایط دیم آن بسیاری از روستائیان در اراضی مربوط کار می کنند، ولی در خصوص جو یا کلزا این طور نیست. نماینده مردم اراک و کمیجان در مجلس شورای اسلامی تصریح کرد: امسال سومین سالی است که خودکفایی در گندم را داریم و امیدواریم با توجه به شرایط اقلیمی کشور که تاثیر خود را بر گندم دیم می گذارد، هم چنان خودکفایی خود را حفظ کنیم و لطمه‌ای در خصوص خودکفایی محصول جو به گندم وارد نشود. مخبر کمیسیون کشاورزی مجلس در ادامه درباره اثرات قطع واردات گندم و نیز خودکفایی در تولید جو بر تولید گندم اظهار داشت: در حال حاضر با قطع واردات گندم از سوی ایران، مازاد تولید گندم در بیشتر کشورهای دنیا باقی مانده است، ولی ما در مجلس به دولت اجازه دادیم که در ارتباط با اشتغال‌زایی بیشتر و تولید آرد برای کشورهای همسایه و نیز استفاده از ظرفیت های خالی کارخانجات آرد، گندم وارد کند و در چارچوب اشتغال‌زایی آرد را تولید و به کشورهای همجوار صادر کند. لذا به نظر می رسد که این مسئله مشکلی برای کشور ندارد.

تدوین طرح جامع گاز

مهر: مدیرعامل شرکت ملی گاز ایران گفت: طرح جامع گاز به منظور بهینه شدن مصرف گاز در کشور و تحقق اهداف تهیه و تدوین می شود. سید رضا کسایی‌زاده گفت: در این طرح سیاست های لازم درباره تولید، صادرات، مصرف، مدیریت مصرف، تزریق گاز به میادین نفتی و به طور کلی همه مسائلی که در حال حاضر در بحث گاز مطرح است تدوین می شود. وی افزود: این طرح دارای زمان‌بندی خاصی نیست چرا که باید در مسائل مختلف به طور جداگانه مورد بررسی قرار گیرد اما تهیه این طرح نقش مهمی در بهینه شدن مصرف گاز در کشور می شود و از سویی دیگر مدیریت بر مصرف گاز اعمال می شود. درحالی که میان ادغام شرکت ملی گاز ایران و شرکت صادرات گاز ایران در حال حاضر اختلافات زیادی وجود دارد بسیاری از کارشناسان صنعت نفت اعتقاد دارند که بخش گاز از یک متولی واحد برخوردار باشد. این کارشناسان تاکید دارند از آنجا که گاز توسط شرکت ملی گاز ایران تولید می شود در نتیجه رسیدن آن به مقصد نیز باید تحت پوشش شرکت ملی گاز ایران مدیریت شود. همچنین مدیرعامل شرکت ملی گاز ایران خبر از اتمام خط ۵۶ اینچ انتقال گاز داد و افزود: در این طرح سیاست های لازم درباره تولید، صادرات، مصرف، مدیریت مصرف، تزریق گاز به میادین نفتی و به طور کلی همه مسائلی که در حال حاضر در بحث گاز مطرح است تدوین می شود. وی همچنین افزود: یک فاز از خط لوله ۵۶ اینچ تا پایان سال جاری به منظور انتقال گاز از قم به تهران به پایان می رسد.

وزیر سابق نفت در گفت‌وگو با شرق:

قیمت‌های بالای نفت سیاست مصرف کنندگان است

رضا زندی

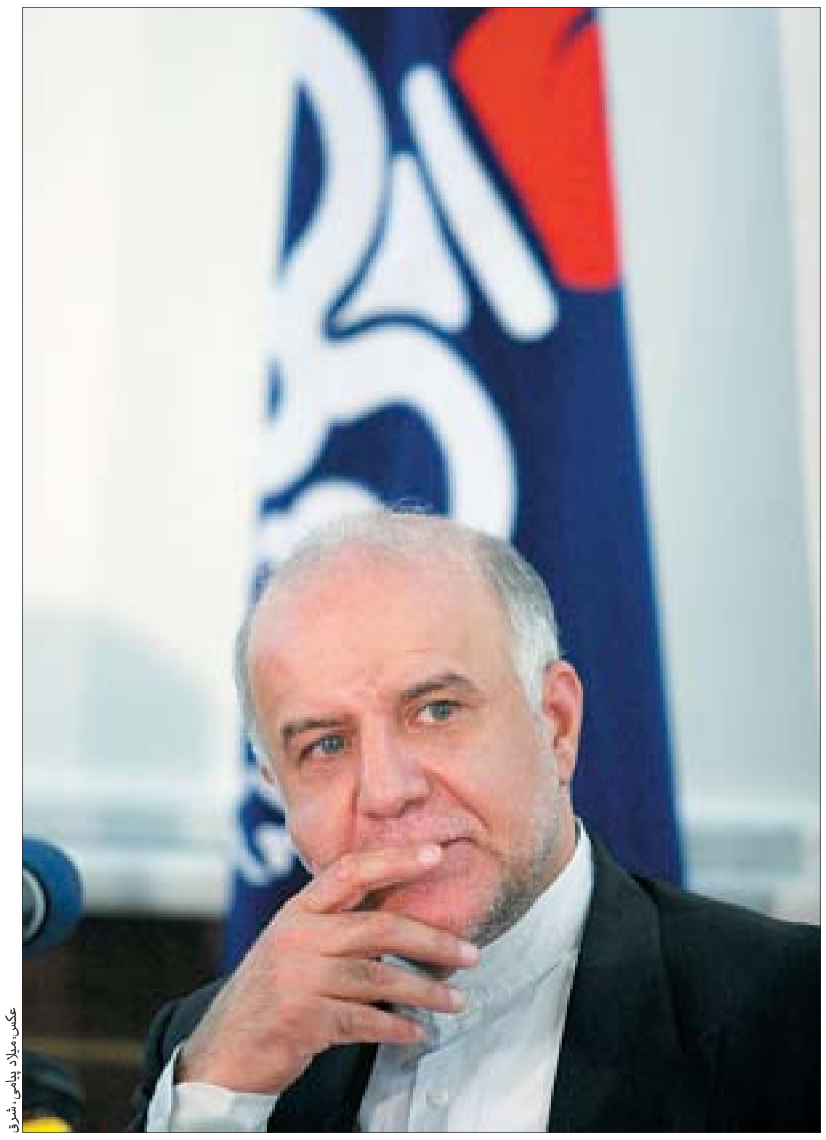
عکس: میلاد پیامی، شرق

بخش اول گفت و گوی شرق با بیژن زنگنه را روز گذشته خواندید. امروز بخش پایانی مصاحبه را می خوانید.

■■■

■ در دوره وزارت جنابعالی در نفت، بارها بر ساختن اقتصاد بر پایه نفت و تفاوت آن با اقتصاد نفتی تاکید شد. آیا توانستید این هدف را محقق کنید؟ الان وضعیت را چطور ارزیابی می کنید؟

با توجه به سرمایه عظیمی که از فروش نفت نصیب کشور می شود می توان اقتصاد کشور را بر پایه درآمد نفت بنیان نهاد به شرطی که به صندوق ذخیره ارزی اهمیت دهیم و پول ها را صرف کارهای کوتاه‌مدت رفاهی نکنیم. من معتقدم با کاری که در دولت آقای خاتمی برای ایجاد حساب ذخیره شروع شد و مجلس هفتم هم با ارسال علائم مثبت بر آن تاکید ورزید می توان اقتصاد کشور را شکوفا کرد. اما اگر پول حاصل از نفت را به عنوان درآمد به حساب آوریم ناچار آن را در بودجه خرج خواهیم کرد. بنابراین پول نفت را باید سرمایه‌ای تلقی کرد که از زیر زمین خارج شده و باید در روی زمین جایگزین شود. هیچ شرکتی از سرمایه‌اش حقوق کارمندانش را پرداخت نمی کند! ما در دولت آقای خاتمی هم این کار را نکردیم. به‌رغم اینکه می توانستیم پول نفت را به صورت زودگذر و رفاهی خرج کنیم. افزایش حقوق کارمندان یا سرمایه گذاری در پروژه های عمرانی زودبازدهی که به افزایش پایدار تولید ملی منجر نمی شود نمی تواند گزینه های مناسبی برای استفاده از پول نفت باشد.

■ با چه استدلالی سرمایه گذاری در پروژه های عمرانی زودبازده دولتی را در ردیف استفاده از پول نفت در مسائل زودگذر و رفاهی قرار می دهید؟

چون ناکارآمدترین سرمایه گذاری تولیدی از طریق دولت صورت می گیرد و عموماً در این نوع سرمایه گذاری ها توجهی به بازگشت اقتصادی و مالی طرح ها نمی شود و لذا اجرای آنها در نهایت منجر به توسعه نمی گردد. دولت فقط باید سرمایه گذاری های زیربنایی را انجام دهد و بستر کلی توسعه کشور را برای رسیدن به اهداف چشم‌انداز ۲۰ ساله فراهم کند. معتقدم حتی طرح های عمرانی بزرگ هم باید محدود شود و فقط در طرح های زیربنایی که ما را به جهش می رساند سرمایه گذاری شود و یا الزاماً در مواردی چون نفت که البته نفت هم نیازی به منابع عمومی ندارد.

■ این قدر به حاشیه می رویم که من هنوز پاسخ سئوال نخستم را نگرفته‌ام. قرار بود مولفه های موثر نفت را بر حکومت‌داری بررسی کنیم.

ما از نفت چند سود می بریم. ابتدا اینکه نفت باعث می شود در تعامل با دنیا امنیت ملی‌مان را تامین کنیم. نفت وابستگی متقابل بین کشور تولیدکننده و مصرف کننده ایجاد می کند و از این رهگذر سرمایه و فناوری روز عاید کشور می شود. این سرمایه ها هم اولاً باعث ایجاد اشتغال می شود و ثانیاً کمک می کند تا اقتصاد کشور را در بلندمدت بزرگ کنیم.

■ اجازه بفرمایید این بحث را از منظر دیگری هم پیگیری کنیم. اگر نفت برای ما به‌عنوان ابزار تامین امنیت ملی به کار می رود برای کشورهای مصرف کننده هم کالای استراتژیکی به شمار می آید که برای تامین بلندمدت آن باید برنامه بلندمدتی را برای کشورهای تولیدکننده مدنظر قرار دهند. به عبارت دیگر ایشان نیز برای تامین امنیت عرضه انرژی‌شان، نگاه ویژه‌ای به حکومت های کشورهای نفتی دارند. تایید می کنید؟

بله درست است.

■ بنابراین می توان گفت تعامل کشورهای مصرف کننده بزرگ با کشورهای تولیدکننده طلای سیاه تابع بازی مهمی در میدان نفت است؟

من اساساً قائل به روابط ستیز نیستم، بلکه قائل به تعامل و گفت‌وگو هستم. در دنیای امروز هر کس باید در روابط خارجی منافع کشورش را حداکثری کند، شما از هیچ کشوری نباید توقع داشته باشید که به دنبال حداکثر کردن منافع‌تان باشد. ولو اینکه تصور کنید این کشور برادر و دوست شما است. آن کشور برادر هم می خواهد در روابطش با ما منافع خودش را حداکثر کند. این حداکثرسازی منافع هم ابزاری دارد.

■ مایلم بفرمایید با چه سیاستی می توان مثلاً منافع ایران را در سازمان اوپکی که دچار رقابت بین اعضا است حداکثری کرد؟

همیشه گفته‌ام اوپک سازمان رقابت برای همکاری با یکدیگر. ما در اوپک کشورهای رقیب هستیم که دور یک میز نشسته‌ایم تا منافع خودمان را حداکثر کنیم. در عین حال هرکس هم به دنبال منافع خودش هست. در دوره‌ای که به جلسات اوپک می‌رفتم سعی‌ام این بود طوری حرکت کنیم تا منافع کشورها هم‌راستا شود. چرا قیمت نفت از ۱۵-۱۴ دلار شروع دولت خاتمی به ۵۰-۴۰ دلار امروز رسید. ابزار قدرت هر کشوری در اوپک میزان تولید نفت آن کشور به علاوه ظرفیت مازاد تولید است و اگر ایران هم بخواهد قدرت خود را افزایش بدهد این دو مورد را اضافه کند.

■ برخی معتقدند قیمت های بالای فعلی نفت باعث دگردیسی آتی روابط تولیدکنندگان و مصرف کنندگان خواهد شد. نظر شما چیست؟

اولین نکته‌ای که برای مصرف کنندگان نفت اهمیت دارد بیش از قیمت، تداوم مطمئن عرضه در درازمدت است. این مهمترین چالش تعاملات نفت است.

■ اگر این اطمینان حاصل نشد چه؟

به هر طریقی دنبال خواهند کرد تا از تداوم عرضه نفت مطمئن شوند. شاید هم مهمترین سیاستشان، همین قیمت های فعلی بالای نفت باشد. قیمت بالا همه را وسوسه می کند که تولیدشان را افزایش دهند. بسیاری از مناطق جهان که تولید نفت برایشان صرفه اقتصادی نداشت شروع به تولید می کنند و دولت ها به بخش نفت‌شان اهمیت بیشتری می دهند.

■ یعنی شما فکر می کنید ظهور قیمت های بالای نفت با سیاست مصرف کنندگان بزرگ صورت گرفته باشد؟

آنچه در این زمینه می توانم بگویم این است که مصرف کنندگان بزرگ با این حد از قیمت ها نه تنها مخالفتی ندارند که آن را در جهت رفع بزرگترین دغدغه خودشان که بالا بردن ظرفیت تولید نفت است نیز می دانند چون قیمت بالا در چند سال آینده مازاد عرضه ایجاد می کند و البته این مسئله می تواند دوباره قیمت ها را به پایین هدایت کند چون عرضه بیش از تقاضا خواهد شد.

■ مصرف کنندگان بزرگ با چه هدفی حاضر شده‌اند هزینه قیمت بالای نفت را بر اقتصاد کشورشان تحمل کنند؟

ببینید در وهله اول تداوم مطمئن عرضه برای تولیدکنندگان بسیار حیاتی است و در مرحله بعد وجود ظرفیت دائمی مازاد عرضه. ظرفیت مازاد همواره باید در بازار وجود داشته باشد تا بتواند بحران های احتمالی را کنترل کند. باید همیشه ۵ تا ۷ درصد مصرف دنیا، ظرفیت مازاد عرضه وجود داشته باشد. این رقم الان کم شده است. یکی از دلایل بالا رفتن قیمت نفت هم کاهش ظرفیت اضافی است. این ظرفیت به غیر از ذخایر استراتژیک و تجاری است که برای حدود ۸۴ روز در دنیا وجود دارد.

■ بهتر است حرف هایمان را با عدد و رقم پیش ببریم. وزن نفت در اقتصاد دنیا چقدر است؟

سال گذشته ۸۴ میلیون بشکه در روز نفت تولید شده و کمتر از آن هم مصرف شده است. بنابراین در سال گذشته مجموعاً حدود ۳۰ میلیارد بشکه نفت تولید شده است. اگر این عدد را در قیمت ۵۰ دلاری هر بشکه نفت ضرب کنیم رقم ۱۵۰۰ میلیارد دلاری حاصل می شود. پس کل اقتصاد نفت در سال ۸۴، حدود ۱۵۰۰ میلیارد دلار بوده در حالی که تولید ناخالص جهانی در همین سال حدود ۴۰ هزار میلیارد بوده است. نتیجه اینکه تاثیر نفت در اقتصاد جهانی کمتر از چهار درصد است. زمانی این درصد خیلی بالاتر از این حرف ها بود. برای بررسی هر پدیده‌ای باید وزن آن را بفهمیم. در کشور خود ما مصرف انرژی حدود ۲۰ درصد وزن اقتصاد را تشکیل می دهد.

■ مفهوم این آمار افزایش شدت انرژی در سال های اخیر است؟

همین‌طور است، مصرف ما خیلی بالا است. ایران حدود ۴ برابر دنیا انرژی مصرف می کند. یک مثال می‌زنم؛ در اقتصاد ۱۱ هزار میلیارد دلاری آمریکا ۱۷ میلیون بشکه در روز نفت مصرف می شود یعنی ۳۰۰ میلیارد دلار نفت در اقتصاد ۱۱ هزار میلیارد دلاری. چیزی حدود ۲/۵ درصد. می‌خواهم بگویم قیمت بالای نفت تنها می تواند اندکی رشد اقتصادی مصرف کنندگان را کاهش دهد نه اینکه اقتصادشان را فلج کند.

■ سال گذشته جورج بوش اعلام کرد سیاست آمریکا کاهش وابستگی این کشور به نفت خاورمیانه است. تحلیل شما از این موضع گیری و نقش نفت بر بازی سیاسی کشورهای تولید کننده چیست؟

تنوع عرضه یکی از سیاست های مصرف کنندگان بزرگ دنیا است. تولیدکنندگان بزرگ نفت هر چه ریزتر شوند به نفع مصرف کننده است. آنها نمی خواهند کشوری ۲۰ درصد تولید نفت دنیا را در اختیار داشته باشد تا بتواند با آن رفتار سیاسی کند. به خصوص اینکه کشورهای بزرگ تولیدکننده نفت به شرکت های بین المللی نفتی هم اجازه ورود به کشورهایشان را نمی دهند. اتفاقی که می افتد این است؛ شرکت های بین المللی نفتی به سمت کشورهای کوچک تولیدکننده می روند و تنوع عرضه ایجاد می شود. شما اگر به چند سال اخیر نگاه کنید خواهید دید سهم تولید نفت اوپک در سبد جهانی کاهش یافته و به جای آن سهم تولیدکنندگان دیگر افزایش یافته است. یعنی پنج کشور خلیج‌فارس همین‌طور درجا زده‌اند.

■ این که با هدف غایی مصرف کنندگان برای تضمین عرضه مطمئن و افزایش ظرفیت مازاد نفت در جهان مغایرت دارد.

تمام گفت‌وگویی که بین تولیدکنندگان و مصرف کنندگان در مجمع جهانی انرژی صورت می گیرد بر سر این است که مصرف کنندگان می گویند ما چه کار کنیم تا شما به موقع سرمایه گذاری کنید. تمام نگرانی دنیا در سرمایه گذاری است. آنها نمی توانند به ما یا سایر تولیدکنندگان بزرگ زور بگویند که سرمایه گذاری کنید. پس باید راه‌هایی عملی و تشویقی پیدا کنند.

■ به نظر می رسد جغرافیای انرژی دنیا در حال تغییر است. ورود کشورهایی نظیر چین و هند به جمع مصرف کنندگان بزرگ انرژی باعث شده تا بسیاری از معادلات در این بازار بر هم بخورد. تحلیل شما در این باره چیست؟

درست است، الان بیشترین سهم افزایش تقاضای انرژی برای غول های آسیایی است. این دو کشور به دلایل اقتصادی و سیاسی راه افتاده‌اند تا در کشورهای تولیدکننده انرژی سرمایه گذاری کنند. این فرصت خوبی است که ما هم از چینی ها و هم از هندی‌ها در جهت توسعه میدان های نفتی خودمان و نیز صادرات LNG به این کشورها استفاده کنیم. اگر روزی عرضه نفت به مخاطره بیفتد بیشترین ضرر را همین کشورهای چین و هند خواهند کرد. چون غرب تلاش می کند تا مصرف انرژی‌اش را کاهش دهد. رشد مصرف انرژی در اروپا هم کمتر از چین و هند است.

■ بنابراین می توان این تحلیل را ارائه کرد که مصرف کنندگان بزرگ انرژی نخواهند نشست تا تولیدکنندگان هر سیاستی را که مایل بودند در عرصه انرژی پیاده کنند.

به نظرم این کارها امروز از طریق نهادهای بین المللی نظیر IEF و مذاکره انجام می شود. قیمت بالا و تامین منافع به اندازه کافی برای افزایش سرمایه گذاری در تولید بیشتر نفت تحریک کننده است.

■ منظورم نکته‌ای دیگر بود. عده‌ای معتقدند هنگامی که عراق رفتارهای خودسرانه‌ای را در حوزه نفت آغاز کرد دچار مشکل شد؟

عراق در حوزه نفت خودسری نکرد.

■ می گویند ایده فروش نفت به یورو یکی از مولفه های مهم در حمله به عراق بود؟

اصلاً این موضوع برای آمریکایی ها اهمیت نداشت. مسائل اصلی چیزهای دیگری بود.

■ پس اینکه جنگ در عراق را جنگ نفت می نامند از کجا نشات می گیرد؟

من اعتقاد ندارم که هدف اصلی آمریکایی ها از اشغال عراق مسئله نفت یا نفت ارزان بوده است. امروز نفت عراق را هم در بازار جهان بیش از ۵۰ دلار می خرند. نکته‌ای که برای آمریکایی ها مهم است اینکه حتماً نفت باید تولید شود. آمریکا حتماً برای عراق برنامه نفتی دارد. اگر آمریکایی ها می خواهند صنعت نفت عراق را در دست بگیرند و توسعه دهند که حتماً می خواهند این کار را بکنند برای این است که قدرت جدید نفتی در جهان ایجاد کنند و از قدرت سعودی هم بکاهند. قطعاً ایالات متحده دنبال این است تا عراق را به عنوان دومین تولیدکننده نفت دنیا معرفی کند. دولت عراق هم حتماً از این سیاست تبعیت می کند. عراق برای توسعه‌اش پول می خواهد. چه دولت سنی بر سر کار باشد چه شیعه. بهترین راه درآوردن پول هم توسعه صنعت نفت است. توسعه این صنعت هم در ابتدا پول نمی خواهد. هم بانک ها وام می دهند و هم شرکت های نفتی حاضرند سرمایه گذاری کنند. صنعت نفت عراق قابلیت توسعه برای تولید بیش از ۵ تا ۶ میلیون بشکه در روز را دارد.

■ چرا آمریکا با وضع تحریم ها اجازه نمی دهد ایران صنعت نفت‌اش را به راحتی توسعه دهد؟

این دلیل سیاسی دارد. آمریکا در مورد ایران خلاف قاعده بازار عمل می کند. اروپایی ها هم محکومش می کنند. ما با اروپایی ها با زبانی صحبت کردیم که تاثیرگذار شده بود. به اروپا می گفتیم اعتقاد نداریم نفت سیاسی شود اما آمریکا دارد این کار را می کند و با اعمال تحریم اجازه توسعه تولید نفت در کشورهایی نظیر ایران، عراق و لیبی را نمی دهد. اروپایی ها و عقلای آمریکا هم پذیرفته بودند. من فکر می کنم اگر این زبان را از دست دهیم ضرر می کنیم. ما باید بگوییم آمریکا تولید نفت را سیاسی کرده و باید جلوی این کشور ایستاد. آمریکا باید تحریم ها را بردارد تا جریان آزاد نفت برقرار شود. این نکته مهم را هم بدانید. درست است که آمریکا سرمایه گذاری در صنعت نفت ایران را تحریم کرد اما هیچ‌وقت نتوانست جلوی سرمایه گذاری ها را بگیرد.

■ بالاخره دولت ایالات متحده، بر شرکت کونوکو فشار آورد تا از توسعه سیری خارج شود.

کونوکو بحث‌اش جداست. اما توتال را تحریم نکرد. تا آنجایی که ما خواستیم، سرمایه گذاری اتفاق افتاد. از آنجا هم که قراردادها را سخت کردیم سرمایه گذاران استقبال نکردند و قراردادی منعقد نشد. این موضوع ربطی به آمریکا نداشت. درست است اگر رقابت کم شود پروژه ها گران‌تر تمام می شود. اما ارتباطی به اصل انجام پروژه ندارد. همین الان هم معتقدم اگر شرایط مناسب باشد بسیاری از شرکت های اروپایی، چینی و هندی حاضرند در توسعه تولید نفت سرمایه گذاری کنند. آمریکایی ها برای توقف تولید نفت ایران هیچ وقت نتوانستند اقدام عملی کنند چون جو عمومی مناسب نبود.

■ حالا اگر کشوری نخواست یا نتوانست تولید نفت‌اش را توسعه دهد چه اتفاقی برایش می افتد؟

به مرور جایگاهش را در دنیا از دست می دهد. خودش ضرر می کند.

■ ممکن است از سوی مصرف کنندگان بزرگ دنیا با تدابیر ویژه‌ای هم مواجه شود؟

نمی‌دانم. نمی توانم بگویم الزاماً اتفاق ویژه‌ای می افتد. چون فکر نمی‌کنم به این شرایط برسد. ضمن اینکه ایران در بدترین شرایط هم نه تولید نفت‌اش را قطع کرد نه سرمایه گذاری‌هایش را متوقف. در اصل توسعه صنعت نفت، در داخل کشور هم همه گروه ها موافقند. حالا ممکن است در روش ها اختلاف نظرهایی باشد. گرچه شخصاً معتقدم اصل توسعه و روش ها و ابزارهای آن مرتبط با هم هستند. یعنی برخی روش هایی که بعضی ها در ذهنشان دارند هرگز به توسعه منجر نمی شود.

■ با این اوصاف جنابعالی موافق اصلاح قراردادها از جمله قراردادهای بیع متقابل هستید؟

بله، قراردادهای بیع متقابل حتماً باید اصلاح شود. قراردادهای بیع متقابل این اواخر آنقدر سخت شده بود که دیگر کسی حاضر نبود با ما وارد معامله شود. به نظرم اصلاح قراردادهایی که امروز طرح می شود در جهت جذاب‌تر کردن آنها است نه در جهت محکم‌تر کردن آن. اینقدر چارچوب این قرارداد را بسته‌ایم که دیگر جا برای بستنش نداریم.

■ از مباحث اخیر شما این‌طور برداشت کردم که با وجود قیمت های بالا، انرژی های جایگزین به بازار می آید و از سهم نفت در آینده کاسته می شود، ضمن اینکه ممکن است جغرافیای سیاسی منطقه در آینده دستخوش تغییر شود.

در مورد سهم نفت در تامین انرژی دنیا، با وجود احتمال جایگزینی انرژی های دیگر همچنان معتقدم که در ۲۵ سال آتی بر نقش نفت و گاز در سبد انرژی دنیا افزوده خواهد شد. ضمناً من نگفتم که جغرافیای سیاسی منطقه تغییر می کند. عرض کردم اگر چنانچه این سیاست هم مدنظر باشد برای اطمینان از عرضه نفت و گاز است. ما هم خیلی باید مواظب باشیم تا فرصتی که در نفت و گاز داریم به تهدید علیه خودمان تبدیل نشود. امنیت عرضه نفت برای دنیا اساسی است.

■ جنابعالی پس از ۲۲ سال وزارت این روزها مباحث تئوریک نفت را در دانشگاه پیگیری می کنید. چه جذابیتی شما را به این کار واداشت؟

بیشترین انگیزه‌ام این است که مسائل بازار نفت با وزن خودش طرح شود. در ایران بعضاً کسانی که درباره نفت صحبت می کنند بدون وزن حرف می‌زنند. یعنی می گویند نفت در جهان فوق العاده مهم است. فوق العاده و بسیار و این جور حرف زدن از نظر من مبهم است. یا در مورد تکنولوژی می گوییم خودمان تکنولوژی داریم یا مثلاً گفته می شود شرکت های بین المللی نفتی فلان و فلان هستند. سال ها پیش یکی از هفت خواهران نفتی با شرایط خاصی در نفت ایران حضور یافت. الان هم براساس شرایط ۵۰ سال پیش تحلیل می کنند.

■ مگر شرایط فرق کرده است؟

اخیراً محاسبه کرده‌ام که ده شرکت نفتی اصلی خصوصی دنیا کمتر از ۱۷/۶ درصد تولید کل نفت دنیا را در اختیار دارند، تازه از این مقدار هم حدود ۱۰ واحد درصد آن در کشورهای غربی است. در حالی که زمانی ۱۰۰ درصد تولید نفت دنیا را در اختیار داشتند. الان این شرکت ها تنها ۴/۶ درصد ذخایر نفت جهان را دارا هستند. وزن این شرکت ها در تولید نفت دنیا به کلی تغییر یافته است.

■ چرا این طور شده؟

جریان ملی گرایی در کشورهای تولیدکننده نفت یک عامل است. عامل دیگر رشد تکنولوژیکی و ساختارهای اجتماعی کشورهای تولیدکننده است. زمانی در ایران صد نفر مهندس نفت هم نداشتیم. الان وضعیت فرق کرده است. شرکت های نفتی الان فقط تکنولوژی و مدیریت را در اختیار دارند. حتی پول هم امروز از بانک ها قابل تامین است.

■ اگر شرکت های بین المللی تغییر کرده‌اند و وزن‌شان کم شده چرا همواره اعلام می کردید که استفاده گسترده از این شرکت ها در صنعت نفت مقدور نیست؟

از نظر اجتماعی فضا مناسب نیست. بالاخره ما در فضای اجتماعی کار می کنیم. اگر کسی امروز می گوید فلان شرکت نفتی متعلق به صهیونیست‌هاست، این آدم تفکر ۷۰ سال پیش را دارد. آن شرکت امروز حتی شرکت ۲۰ سال پیش هم نیست چه برسد به شرکت ۷۰ سال پیش. این شرکت به طور مثال دو میلیون و ۳۰۰ هزار بشکه از تولید نفت را در تمام کشورها در دست دارد. ذخیره نفت در اختیارش هم ۵/۵ میلیارد بشکه است. در حالی که زمانی همه ذخایر نفت در اختیار این نوع شرکت ها بود. نکته جالب دیگر اینکه زمانی این شرکت ها نمایندگی عملی مصرف کنندگان را به عهده داشتند در حالی که الان با رشد اقتصاد ژاپن و چین، آنها خودشان وارد میدان شدند. ما هم باید کمک کنیم تا نمایندگان نفتی کشورهایی که تازه به خیل مصرف کنندگان بزرگ پیوسته‌اند بیایند و در ایران سرمایه گذاری کنند.

■ با این تحلیلی که از تغییر شرکت های بین المللی و تغییر وزن مولفه های حاکم بر صنعت نفت ارائه می کنید دیگر چه نیازی به تاریخ گذشته نفت ایران هست؟! به هرحال نمی شود تاریخ را نبینیم.

تاریخ برای عبرت‌آموزی است. برای این است که بتوانیم مسائل را به خوبی ردیابی کرده و تحلیل کنیم. اما نباید تحولات تاریخی را بدون در نظر گرفتن وزن امروزشان کپی کنیم. مثلاً امروز می گویند قراردادهای امتیازی نفت مخصوص دولت های وابسته است. الان در انگلیس و نروژ دارند چنین قراردادهایی منعقد می کنند. معتقدم با توجه به شرایط و میزان رشد تکنولوژیکی و فناوری باید نوع نگرش‌مان را بر اساس تامین منافع ملی تغییر دهیم.

■ پس اینکه می گویند قرارداد مشارکت در تولید مخالف قانون اساسی است چه می شود؟

چنین چیزی در قانون اساسی نداریم. قانون اساسی در این باره سکوت کرده است. اصل ۴۵ قانون اساسی می گوید نظام می تواند هر تصمیمی درباره نحوه استفاده از انفال بگیرد. اشتباه نکنید. منظور من این نیست که قراردادهای مشارکت در تولید برای ایران خوب است. می گویم همه چیز بستگی به شرایط کشور دارد و اساساً معتقدم در شرایط فعلی با ظرفیت های فنی و مدیریتی ایران و کشورهای مشابه آن قراردادهای PSA مناسب نیست. ماده ۱۴ قانون برنامه چهارم هم گفته است دولت می تواند با استفاده از قراردادهای بین المللی و منظور کردن ضوابطی که ذکر شده، تولید نفت را افزایش دهد. به نظرم همین کافی است. مهم‌ترین مسئله در قراردادهای بین المللی در حال حاضر برای کشور به عقیده من ارتقای تکنولوژی (به شمول مدیریت و سیستم ها) برای بازیافت افزایش نفت از مخازن و اجرای سریع طرح است.

خلاصه گفت وگو

۱ – افزایش حقوق کارمندان یا سرمایه گذاری در پروژه های عمرانی زودبازدهی که به افزایش پایدار تولید ملی منجر نمی شود نمی تواند گزینه های مناسبی برای استفاده از پول نفت باشد.

۲ – ابزار قدرت هر کشوری در اوپک میزان تولید نفت آن کشور به علاوه ظرفیت مازاد تولید است.

۳ – مصرف کنندگان بزرگ با این حد از قیمت ها نه تنها مخالفتی ندارند که آن را در جهت رفع بزرگترین دغدغه خودشان که بالا بردن ظرفیت تولید نفت است نیز می دانند.

۴ – قراردادهای بیع متقابل این اواخر آنقدر سخت شده بود که دیگر کسی حاضر نبود با ما وارد معامله شود.

۵ – در مورد این که گفته می شود ایده فروش نفت به یورو یکی از علل حمله آمریکا به عراق بوده باید بگویم اصلاً این موضوع برای آمریکایی ها اهمیت نداشت.

خبرها

نفت در مرز ۷۰ دلار

فارس: رویترز گزارش داد: در پی اعلام خبر پیوستن ایران به کشورهای هسته‌ای جهان، قیمت جهانی نفت امروز چهارشنبه به مرز ۷۰ دلار در هر بشکه رسید. هر بشکه نفت سبک آمریکا در بازار نیویورک برای تحویل در ماه مه چهارشنبه به بیش از ۶۸/۹۸ دلار رسید. هر بشکه نفت برنت دریای شمال نیز در بازار لندن به بیش از ۶۹/۱۴ دلار رسید. قیمت جهانی نفت طی ماه آگوست گذشته و در پی وقوع توفان‌های سهمگین کاترینا و ریتا در خلیج مکزیک به رقم بی‌سابقه ۷۰/۸۵ دلار رسیده بود. این در حالی است که گسترش تنش های سیاسی در عراق و نیجریه نیز، نقش مهمی در بی ثباتی بازار جهانی انرژی طی هفته های اخیر داشته است. کارشناسان انرژی بر این باورند که افزایش فشارهای آمریکا بر ایران برای متوقف کردن فعالیت‌های هسته‌ای این کشور، آثار روانی زیادی را بر بازار نفت داشته است. آندریو هارینگتون کارشناس ارشد انرژی موسسه‌ای آن زد در این باره گفت: کاهش ذخایر انرژی آمریکا، رشد تقاضای جهانی و گسترش تنش های سیاسی بین المللی مهمترین عوامل افزایش قیمت نفت طی روزهای اخیر به شمار می رود. بازار جهانی نفت هم اکنون به شدت نگران تحولات آینده ایران و نیجریه است.

تصویب مصوبه میگوکاران در خراسان

ایلنا: به دنبال اعطای تسهیلات جدید به میگوکاران بوشهری پرداخت ۳۰ میلیارد ریال به خسارت دیدگان از بیماری کله‌سفید بنا بر اظهارات استاندار بوشهر از امروز آغاز می شود. اسکندر گلستانی مدیرعامل اتحادیه پرورش‌دهندگان میگوی استان بوشهر با اعلام مطلب فوق گفت: براساس مصوبه روز یکشنبه هفته جاری که طی نشستی مشترک با حضور رئیس سازمان شیلات ایران، نمایندگان میگوکاران استان، نمایندگان پرورش‌دهندگان، نمایندگان مجلس و استاندار بوشهر در راستای رفع مشکلات پرورش‌دهندگان بوشهری به تصویب رسید، مقرر شد که مبلغ ۳۰ میلیارد ریال برای پرداخت خسارت‌دیدگان از بیماری کله‌سفید به نمایندگان پرورش‌دهندگان اختصاص یابد که طبق گزارش استاندار بوشهر این مبلغ از امروز میان پرورش‌دهندگان تخصیص می یابد. وی با اشاره به دیگر بندهای این مصوبه، اظهارداشت: همچنین مبلغ ۱۰ میلیارد ریال برای بازسازی زیرساخت های پرورش میگو نظیر احداث کانال های آبرسان، ساخت دریچه برای کنترل آب ورودی از دریا و خرید ملزومات کانال آبرسانی اختصاص خواهد یافت. گلستانی با اشاره به پرداخت تسهیلات از محل تسهیلات بنگاه‌های زودبازده جهت سرمایه در گردش تکثیر و پرورش، بخشودگی کارمزد و سود و تقسیط حداقل به مدت ۷ سال و مشخص شدن مبلغ یارانه برای تولید سال ۸۵ و خرید تضمینی آن تصریح کرد: در کمیسیون کشاورزی مجلس مقرر شد؛ سه بند اخیر این مصوبه به رئیس‌جمهور در استان خراسان برای تصویب ارسال شود تا هرچه سریع‌تر اجرایی شود. وی تصویب این مصوبه و رفع مشکلات میگوکاران را مدیون استاندار بوشهر و نمایندگان استان در مجلس دانست.

تحول در صنعت برق کشور

ایرنا: وزیر نیرو گفت: با غنی‌سازی اورانیوم تحولی در صنعت برق کشور به وجود خواهد آمد. پرویز فتاح در جریان سفر هیات دولت به خراسان رضوی گفت: امسال دو نیروگاه اتمی غیر از نیروگاه اتمی بوشهر بنا خواهیم کرد. وی افزود: براساس مصوبه مجلس شورای اسلامی ۱۸ نیروگاه دیگر نیز باید اجرا شود تا در چشم‌انداز ۲۰ ساله کشور بتوانیم ۲۰ هزار مگاوات برق از انرژی هسته‌ای تولید کنیم. او همچنین گفت: امسال با تولید ۱۷۰۰ مگاوات برق که تابستان ۱۳۸۵ وارد شبکه توزیع خواهد شد هیچگونه خاموشی در کشور نخواهیم داشت. وزیر نیرو افزود: از دیگر برنامه‌های این وزارتخانه در سال‌جاری ایجاد تصفیه‌خانه‌های جدید، انتقال آب سد دوستی به مشهد و ایجاد چاه‌های جدید است.

جلسه مشترک وزیران اوپک در دوحه

ایسنا: وزیر نفت در مورد افزایش قیمت نفت در بازارهای جهانی به بیش از ۷۰ دلار گفت: جای هیچ نگرانی نیست چون تولید نفت به حد کافی بوده و به میزان کافی در بازار وجود دارد و تغییر قیمت عملاً به دلایل روانی و سیاسی به وجود آمده است. سیدکاظم وزیری‌هامانه اظهار کرد: فکر نمی‌کنم اتفاق خاصی بیفتد. نوسانات قیمت در چند ماه گذشته هم وجود داشته و افزایش قیمت فعلی نفت نیز احتمالاً مدت کوتاهی طول خواهد کشید ولی با رفع مسائل و مشکلات قیمت تعدیل خواهد شد. وزیری‌هامانه تصریح کرد: تاکنون هیچ تصمیمی برای کاهش تولید نفت گرفته نشده بنابراین وقتی در بازار هیچ کمبودی وجود ندارد ولی قیمت‌ها روند افزایشی دارد این مسئله نشان می دهد که بازار نفت متاثر از مسائل سیاسی است. وزیر نفت در مورد برگزاری اجلاس وزرای اوپک در حاشیه اجلاس جهانی گاز در دوحه قطر و احتمال تصمیم‌گیری جدیدی از سوی اوپک به منظور کاهش تنش در بازار به خبرنگار ایسنا اظهار کرد: به هر حال چون همه وزرای اوپک به این اجلاس دعوت شده‌اند بعید نیست که یک گردهمایی مشترک با یکدیگر داشته باشند ولی بعید می‌دانم این گردهمایی منجر به تصمیم‌گیری خاصی شود چون اظهارنظر سایر وزرای اوپک نیز نشان می دهد که تصمیم جدیدی در این اجلاس گرفته نخواهد شد. وزیری‌هامانه همچنین در ادامه با تکذیب خبری مبنی بر ارائه شدن شکلی از قراردادهای مشارکت در تولید به عنوان قرارداد اصلاح شده قراردادهای بیع متقابل گفت: تاکنون چنین طرحی به وزارت نفت ارائه نشده است و صرفاً یک نظر شخصی بوده که از سوی یک کارشناس مطرح شده است. وی افزود: من قبلاً هم گفته‌ام که برخی منتقدان نکاتی را مطرح کرده‌اند. ما این نکات را جمع‌آوری کرده و در حال بررسی آن هستیم تا این اشکالات را در قراردادهای بیع متقابل برطرف کنیم تا بتوانیم باز هم از آنها استفاده کنیم چون برحسب قانون برنامه چهارم توسعه ما مجاز به استفاده از قراردادهای بیع متقابل و فاینانس هستیم. او ادامه داد: در حال حاضر چون قراردادهای فاینانس کمی وقت‌گیر و تامین مالی آن سخت شده سعی می‌کنیم که از هر نوع قراردادی که زودتر به نتیجه می‌رسد استفاده کنیم. هامانه همچنین در مورد اظهارنظر اخیرش در مورد قطعیت سهمیه‌بندی بنزین در شش‌ماهه دوم سال یادآور شد: دولت در بودجه سال ۸۵ کل اعتبار مورد نیاز برای واردات بنزین تمامی سال را پیش‌بینی و ارائه کرد ولی مجلس شورای اسلامی تا سقف ۲/۵ میلیارد دلار از این بودجه را برای انجام واردات بنزین در شش‌ماهه نخست سال تصویب کرد. بنابراین اگر مجلس تصمیم جدیدی در زمینه تامین بنزین شش‌ماهه دوم سال نگیرد تنها راهی که باقی می‌ماند این است که در شش‌ماهه دوم سال ۸۵ فقط بنزین تولید داخل را توزیع کنیم که این موضوع باعث محدودیت عرضه بنزین خواهد شد و معنای آن سهمیه‌بندی است.